

Olje- og energidepartementet
Postboks 8030 Dep
0033 OSLO

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
08 100225-20	
DATO 11 APR. 2008	
AN	EKSP.

Deres ref: Vår ref: 118417-130

Oslo, 8. april 2008

**OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTETS HØRINGSNOTAT OM HJEMFALLSSAKEN –
FORSLAGET TIL LEIEORDNING UNDERGRAVER DET OFFENTLIGE EIERSKAPET**

LVKs landsstyre har behandlet regjeringens høringsnotat om hjemfallssaken av 14. mars 2008 og har følgende kommentarer:

1. Innledning

LVK vil uttrykke stor tilfredshet med hovedtrekkene og hovedmålsetningen i regjeringens forslag, som er å sikre våre vannkraftressurser for allmennheten og fremtidige generasjoner, gjennom et samlet offentlig eierskap på statlig, fylkeskommunalt og kommunalt nivå.

Regjeringens forslag om at:

- Nye ervervskonsesjoner ikke kan gis til andre enn offentlige aktører
- Erverv av hjemfalte vannfall og kraftverk begrenses til offentlige aktører
- Adgangen til tilbakesalg/leie etter foregrepet hjemfall opphører
- Salg av mer enn 1/3 av offentlig eide vannfall og kraftverk til private forbys

er i tråd med de synspunkter LVK har fremmet i hjemfallssaken over en årrekke.

LVK vil imidlertid i det følgende kommentere ett forslag av særlig betydning for det videre vannkraftregimet, og hvor LVK er sterkt uenig i regjeringens høringsnotat.

2. Utleie av utbygde kraftverk og vannfall

Spørsmålet er omtalt slik i høringsnotatets pkt 1 – Forslagets hovedinnhold:

” Regjeringen vil foreslå nye og forbedrede regler om utleie av vannkraftproduksjon som en integrert del av konsolideringsmodellen. En slik utleieordning reiser en rekke særskilte problemstillinger. Ettersom dette i seg selv ikke er en nødvendig del av konsolideringsmodellen, vil regjeringen komme tilbake til en utleieordning i en egen proposisjon.”

Denne orienteringen gir grunn til å tro at spørsmålet i sin helhet er skjøvet ut til senere behandling. En videre gjennomgang av høringsnotatet viser likevel at det ikke er tilfelle:

Under pkt 5.5.3 *Utleie av utbygde kraftverk og vannfall* på s. 52 uttales:

*” Kraftverkseieren skal gis adgang til å leie ut kraftproduksjonen for leietakers regning og risiko for et tidsrom **som ikke må overstige 30 år av gangen**. Partene kan avtale at kraftverkseier fortsatt er operatør på kraftverket eller at leietakeren overtar som operatør for kraftverket. Leietakeren kan også inngå avtale om bortsetning av driften til ekstern operatør. Avtale om utleie kan eieren inngå med så vel offentlige som private aktører innenfor EØS-området.”* (Uthevet her)

Forslaget må forstås som:

- En adgang til å leie ut kraftanleggene for 30 år
- En adgang til å forlenge leietiden uten tidsbegrensning
- En utleierett til alle, private, offentlige eller utenlandske foretak

Det er LVKs syn at en så omfattende leieordning både i tid og i rom vil kunne flytte det reelle eierskapet fra eieren og til leieren. LVK vil sterkt advare mot en utleieordning som her er foreslått. En slik utleieordning vil kunne undergrave de hovedmålsetninger regjeringen har uttalt om viktigheten av et langsiktig offentlig eierskap til norske vannkraftressurser. LVK kan heller ikke se at en slik utleieordning er nødvendig av hensyn til en etterlevelse av EFTA-dommen; tvert i mot vil en slik utleieordning kunne skape tvil rundt det reelle politiske grunnlaget for de foreslåtte eierskapsbegrensinger.

Forholdet mellom eier og langsiktig leier av vannkraftanlegg er en kjent problemstilling i vannkraftsektoren. I Nasjonalbudsjettet 1997 og i Ot.prp. nr 22 (1996-1997) s. 12 uttalte eksempelvis Finansdepartementet:

*”Spørsmålet er om det er eieren, leietakeren eller begge som skal ilignes eventuell grunnrenteskatt på det utleide kraftverket. (...) I langvarige leieforhold der leietakeren likevel bærer en betydelig andel av drifts – og investeringskostnadene, **kan leietakeren etter omstendighetene bli å betrakte som reell eier i skattemessig forstand** i tråd med de ordinære reglene for skattemessig behandling av leieforhold”* (Uthevet her)

I samme proposisjon omtalte departementet nærmere når en leietaker må anses som den reelle eier i skattemessig forstand:

*”Ved vurderingen av om utleieren eller leietakeren skal anses som kraftverkets eier i skattemessig forstand, må det blant annet legges vekt på partenes rettigheter, plikter og risiko etter avtalen i forhold til kraftverkets restverdi ved utløpet av leieavtalen. Dersom leieavtalen er så langvarig at **den formelle eiendomsretten faktisk vil være uten realitet**, eller dersom leietakeren har rett til ensidig å forlange leieavtalen slik, vil dette således være et moment **for å kunne anse leieforholdet som en kjøpsavtale** i skattemessig forstand. I slike tilfelle **vil leietakeren for skatteformål anses som den reelle eier av kraftverket fra det tidspunkt leieavtalen trådte i kraft.**” (Uthevet her)*

Uttalelsen fortsetter slik på s.13:

*”Departementet antar etter dette at det vil bero på en konkret vurdering av den enkelte kontrakt hvorvidt kontrakten **reelt må anses å innebære en overdragelse av eiendomsretten til kraftverket.**” (Uthevet her)*

Denne ”gjennomskjæringen” i leieforholdet i skatterettslig sammenheng er ikke uttrykk for annet enn at det reelle eierforholdet gjennom en omfattende leieordning kan overføres fra den formelle eieren og til leietakeren.

Det er LVKs syn at dersom regjeringens utrykte målsetning med den såkalte konsolideringsmodellen skal ha noen realitet, må en fremtidig leieordning innskrenkes vesentlig. Landsstyret vil også reise spørsmål om ikke forslaget i høringsnotatet om å innføre en hovedregel om at alle konsesjoner etter vassdragsreguleringsloven skal gis på ubegrenset tid – se blant notatet s. 65 – sammen med en vidtrekkende leieordning for vannfall og kraftverk, lett vil kunne etablere et ettertraktet marked for private/utenlandske investorer og kraftforetak, hvor det inngås langsiktige og altomfattende leieavtaler med offentlige falleiere kombinert med evigvarende reguleringskonsesjoner til det private/ utenlandske kraftforetaket. Hvis så, er det grunn til alvorlig frykt for om den nye formålsbestemmelsen om at *”Landets vannkraftressurser skal tilhøre allmennheten og forvaltes til det felles beste”*, vil ha noe reelt innhold.

3. Høyesteretts dom i Gloppen kommune-saken, Rt 2005 s.394

At det som er nevnt ovenfor er en realitet, viser Høyesteretts avgjørelse i den såkalte Gloppen kommune – saken. Gloppen kommune inngikk i 1995 avtale med Sogn og Fjordane Energiverk (SFE) om utleie for 20 år av tre kraftverk. SFE skulle ha full rådighet over kraftstasjonene i leieperioden. Leien ble betalt som et engangsvederlag på 65 mill kroner.

Skatteplikten måtte knyttes til den som var *den reelle eieren*, og Høyesterett kom enstemmig til at det var leietaker, SFE. Høyesterett tilla i sin vurdering disse momenter stor vekt: leieforholdets

lengde, leietakerens fulle rådighet over anleggene, leiesummens betaling som engangsvederlag og at leietakeren hadde risikoen for hendelige begivenheter i leieperioden.

Dette viser at selv med en leieperiode på 20 år – og uten rett til forlengelse – vil det reelle eierskapet kunne overføres fra eieren/konsesjonæren og til leietaker.

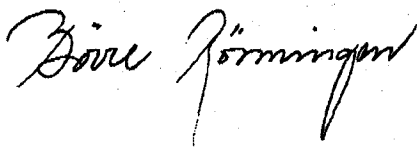
4. Konklusjon

Forslaget til leieordning i departementets høringsnotat strider mot Soria-Moria erklæringens uttalte målsetning om å styrke det offentlige eierskapet i vannkraftsektoren. Forslaget strider også mot de uttalte politiske motiver fra Regjeringens side til forslaget til nye lovregler rundt hjemfallsordningen.

LVK vil sterkt oppfordre Regjeringen til å vurdere en fremtidig leieordning av vannkraftanlegg i lys av ovenstående, og i tråd med de overordnede politiske målsetninger rundt den fremtidige forvaltningen av norsk vannkraft.

Med vennlig hilsen

Landssamanslutninga av vasskraftkommunar

Børre Rønningen